

۱۳۳۳/۱۵
۱۳۹۵/۷/۲۸

اجرای احکام مدنی

(جلد اول)

مبانی، شرایط و ترتیبات اجرای آرا

سید عباس موسوی

قاضی محاکم تجدید نظر استان تهران

خسرو شیر
۱۵

سرشناسه	موسوی، سید عباس، ۱۳۵۰ -
عنوان قراردادی	ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	اجرای احکام مدنی / سیدعباس موسوی.
مشخصات نشر	تهران: دادگستر، ۱۳۹۵ -
مشخصات ظاهری	ج.:
شابک	۳-۰۸۵-۲۸۲-۶۰۰-۹۷۸-۲۶۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	فیفا:
مندرجات	ج. ۱۰، مبانی، شرایط و ترتیبات اجرای آرا
موضوع	اجرای حکم - ایران
موضوع	Executions (Law) - Iran :
موضوع	قانون مدنی - ایران
موضوع	Civil law - Iran :
رده بندی یکر	KMH ۲۷۹۵ / آ ۲۸ ۱۳۹۵ :
رده بندی دیویی	۳۴۷/۵۵۰۷۷۷ :
شماره کتابشناسی ملی	۴۳۵۵۶۳۳ :

اجرای احکام مدنی (جلد اول)

موسوی، سید عباس / موسوی

ناشر: انتشارات دادگستر

چاپ اول پاییز ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۶۰۰۰ تومان

شابک: ۳-۰۸۵-۲۸۲-۶۰۰-۹۷۸

همه‌ی حقوق چاپ و نشر این اثر برای نشر دادگستر محفوظ است. تکثیر، انتشار و بازتولید این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، از جمله، فتوکپی، الکترونیکی، ضبط و ذخیره در سیستم‌های بازیابی و پخش بدون اجازه مجوز کتبی و قبلی از ناشر ممنوع است. این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران» قرار دارد.

دفتر مرکزی انتشارات: تهران، میدان حضرت ولی عصر (عج)، بلوار کشاورز، ابتدای

خیابان فلسطین، کوچه شهید ذاکری، بن بست سوم، پلاک ۶

تلفن ۸۸۹۰۴۴۶۵ - ۸۸۹۰۵۴۶۰ فکس ۸۸۹۱۰۳۳۳

کدپستی: ۱۴۱۶۷۵۳۶۸۱

آدرس سایت: www.dadgostarpub.ir

فهرست مطالب

علائم اختصاری	۱۲
مقدمه نویسنده	۱۳

بخش اول - مبانی اجرای احکام مدنی

مبحث اول کلیات	۲۰
۱- اهمیت اجرای احکام مدنی	۲۰
۲- اهمیت اجرای احکام مدنی	۲۲
۳- تعریف اجرای احکام مدنی	۲۴
۴- منابع اجرای احکام مدنی	۲۶
۵- اجرای موقت احکام	۲۸
۶- اصول حاکم بر اجرای احکام مدنی	۳۰
۱-۶ اصل سرعت	۳۱
۲-۶ اصل ترتیب و پیوستگی	۳۳
۳-۶ اصل استمرار	۳۴
۴-۶ اصل احترام به تراضی طرفین اجرائیه	۳۵
۵-۶ اصل احترام به نظر محکوم‌له	۳۷
۶-۶ اصل رعایت غبطه و صلاح محکوم‌علیه	۳۸
مبحث دوم - تشکیلات دایره اجرا	۴۲
۱- رئیس دایره اجرا	۴۳
۱-۱ اختیارات رئیس دایره اجرا	۴۴
۱-۲ مسئولیت رئیس اجرا	۴۵
۲- مدیر اجرا	۴۶
۱-۲ وظایف مدیر اجرا	۴۷
۲-۲ جرح مدیر اجرا	۴۷
۳- مأمورین اجرا	۴۸
۳-۱ فهرست مأمورین اجرا	۴۹
۳-۲ جرح مأمورین اجرا	۵۰

۵۱.....	۳-۳ عدم همکاری مأمورین انتظامی - ضابطین
۵۳.....	۳-۴ اقدامات مجرمانه نسبت به مأمورین اجرا
۵۴.....	۳-۴-۱ توهین نسبت به مأمورین اجرا
۵۵.....	۳-۴-۲ تمرد نسبت به مأمورین اجرا
۵۷.....	۳-۵ مسئولیت مأمورین اجرا
۵۸.....	۳-۶ پرداخت پاداش به مأمورین اجرا
۶۰.....	مبحث سوم - اجرائیه
۶۴.....	۱- درخواست صدور اجرائیه
۶۴.....	۱-۱ استقاضی اجرا
۶۸.....	۱-۱-۱ شکل درخواست صدور اجرائیه
۶۸.....	۱-۱-۲ درخواست برای سازش نامه
۶۹.....	۲- مرجع صادرکننده اجرائیه
۷۶.....	۳- مشخصات اجرائیه
۷۸.....	۴- ابلاغ اجرائیه
۷۹.....	۴-۱ ابلاغ به محکوم علیه
۸۲.....	۴-۲ ابلاغ به جانشین قانونی محکوم علیه
۸۴.....	۵- تصحیح اجرائیه
۸۵.....	۶- اجرای حکم بدون نیاز به اجرائیه
۸۵.....	۶-۱ تسلیم محکوم علیه به حکم یا توافق با محکوم علیه
۸۶.....	۶-۲ اجرای آرای دیوان عدالت اداری
۸۹.....	۶-۳ حکم جنبه اعلامی داشته باشد
۹۱.....	۶-۴ اجرای دستور موقت
۹۲.....	۶-۵ اجرای حکم از سوی نهادها و مؤسسات دولتی
۹۳.....	۶-۶ اعاده عملیات اجرایی
۹۶.....	۶-۷ اجرای برخی از احکام در دعاوی خانواده
۹۶.....	۶-۷-۱ اجرای حکم تمکین
۹۷.....	۶-۷-۲ اجرای حکم طلاق
۹۸.....	۶-۷-۳ احکام مربوط به حضانت و ملاقات با طفل
۹۸.....	۶-۸ در سایر موارد (اجرای برخی دیگر از احکام دادگاهها و آرای مراجع غیرقضایی)
۱۰۳.....	مبحث چهارم - مدل های اختصاصی اجرای اسناد، آرا و تصمیمات

۱- مدل اجرای اسناد لازم الاجرا ۱۰۳

- ۱-۱ صلاحیت واحد اجرا و کنترل تصمیمات آن ۱۰۴
- ۱-۲ اسنادی که قابلیت صدور اجرائیه را دارند ۱۰۸
- ۱-۳ صدور اجرائیه ۱۱۰
- ۱-۳-۱ اصطلاحات ۱۱۰
- ۱-۳-۲ درخواست صدور اجرائیه: (ماده ۲) ۱۱۰
- ۱-۳-۳ نکات مندرج در درخواست صدور اجرائیه ۱۱۱
- ۱-۳-۴ تکالیف سردفتر اسناد رسمی ۱۱۲
- ۱-۴ حده دیت‌ها و الزامات واحد اجرا ۱۱۴
- ۱-۵ مراجع دستوردهنده تنظیم سند ۱۱۶
- ۱-۶ نحوه عمل واحد اجرا در خصوص دستور اجرای تخلیه محل ۱۱۷
- ۱-۷ ختم عملیات اجرایی ۱۱۸

۲- مدل اجرای تعزیرات حدی متنی ۱۲۲

- ۲-۱ پیشینه و صلاحیت متنی ۱۲۲
- ۲-۲ صلاحیت در اتخاذ تصمیم متنی ۱۲۴
- ۲-۳ اجرای احکام تعزیرات حدی متنی ۱۲۴

۳- مدل اجرای آرای مراجع حل اختلاف ۱۲۵

- ۳-۱ مبنای تأسیس مراجع حل اختلاف ۱۲۷
- ۳-۲ نحوه اجرای آرای قطعی مراجع حل اختلاف ۱۲۷
- ۳-۳ اعتراض به آرای قطعی هیأت‌های حل اختلاف ۱۲۹
- ۳-۴ مخالفت با اجرای آرای قطعی هیأت‌های حل اختلاف ۱۲۹

۴- مدل اجرای احکام ورزشی ۱۳۱

- ۴-۱ استقلال فدراسیون‌های ورزشی ۱۳۳
- ۴-۲ رکن قضایی فدراسیون و طرز رسیدگی به اختلافات ۱۳۴
- ۴-۳ نحوه اجرای آرای رکن قضایی فدراسیون ۱۳۶
- ۴-۴ ایرادات بر نحوه عمل رکن قضایی و اجرای تصمیمات آن ۱۳۷

۵- مدل اجرای آرای مالیاتی ۱۳۸

- ۵-۱ مراجع تشخیص مالیات، وظایف و اختیارات آن‌ها ۱۳۹
- ۵-۲ ویژگی‌های مدل اجرای آرای مالیاتی ۱۳۹
- ۵-۲-۱ استقلال سازمانی مراجع تشخیص، رسیدگی و وصول مالیات ۱۳۹
- ۵-۲-۲ مشابهت عمده با مدل اجرای احکام دادگستری ۱۴۱
- ۵-۲-۳ قابلیت تسری به تأمین مطالبات دیگر مؤسسات و سازمان‌های دولتی ۱۴۱

- ۴-۲-۵ امکان تسری احکام مالیاتی به اشخاص ثالث ۱۴۲
- ۵-۲-۵ فقدان کنترل و نظارت بر تصمیمات مراجع مالیاتی از سوی محاکم قضایی ۱۴۲
- ۶-۲-۵ روش های غیرمستقیم وصول مطالبات مالیاتی ۱۴۳
- ۳-۵ صدور برگ اجرایی ۱۴۴
- ۴-۵ توقیف اموال مؤدی ۱۴۵
- ۱-۴-۵ اموال غیرقابل توقیف ۱۴۵
- ۲-۴-۵ صورت برداری، ارزیابی و مراقبت از اموال توقیفی ۱۴۶
- ۵-۴-۵ فروش اموال توقیف شده ۱۴۷
- ۱-۵-۴-۵ فروش اموال منقول توقیف شده ۱۴۷
- ۲-۵-۴-۵ فروش اموال غیرمنقول توقیف شده ۱۴۸
- ۶-۴-۵ مراجع حل اختلاف مالیاتی ۱۴۹
- ۶-۴-۵ مدل اجرای تصمیمات سازمان تأمین اجتماعی ۱۵۴
- ۱-۶-۴-۵ مطالبات سازمان تأمین اجتماعی ۱۵۴
- ۲-۶-۴-۵ صدور برگ اجرایی ۱۵۶
- ۳-۶-۴-۵ مراجع صالح در رسیدگی به اعتراض کارفرما به مطالبات سازمان ۱۵۶
- ۴-۶-۴-۵ ترتیب اجرا و وصول به واسطه سازمان ۱۵۸
- ۱-۴-۶-۴-۵ توقیف اموال بدهکار ۱۵۸
- ۲-۴-۶-۴-۵ فروش مال توقیف شده و وصول دیون و هزینه اجرا ۱۶۰
- ۷-۴-۶-۴-۵ مدل اجرای آراء و تصمیمات شهرداری ۱۶۱
- ۱-۷-۴-۶-۴-۵ کمیسیون رفع اختلاف بین مؤدی و شهرداری ۱۶۲
- ۲-۷-۴-۶-۴-۵ کمیسیون رسیدگی به تخلفات ساختمانی (موضوع ماده ۱۹۰ قانون شهرداری) ۱۶۳
- ۳-۷-۴-۶-۴-۵ کمیسیون رسیدگی به تخلفات ساختمانی (موضوع ماده ۲۰۰ قانون شهرداری) ۱۶۴

بخش دوم - شرایط و ترتیبات اجرای احکام مدنی

- مبحث اول - شرایط و ترتیبات اجرای احکام داخلی ۱۶۸
- ۱- شرایط اجرای احکام مدنی ۱۶۸
- ۱-۱ ادامه اعتبار رای موضوع اجرا ۱۶۸
- ۲-۱-۱ ذینفع بودن محکوم له ۱۷۰
- ۳-۱-۱ قطعیت رای موضوع اجرا ۱۷۲
- ۱-۳-۱-۱ دعای تصرف ۱۷۷
- ۲-۳-۱-۱ حکم ورشکستگی ۱۷۸

۱۷۹.....	۳-۱-۳ رأی داوری
۱۸۰.....	۴-۱ ابلاغ رأی
۱۸۳.....	۵-۱ تقاضای محکوم‌له
۱۸۶.....	۶-۱ معین بودن موضوع حکم
۱۹۰.....	۷-۱ عدم تمکین محکوم علیه به مفاد حکم
۱۹۲.....	۲- ترتیبات اجرای احکام داخلی
۱۹۲.....	۱-۲ قواعد و ترتیبات مشترک در اجرای احکام داخلی
۱۹۲.....	۱-۲-۱ صدور برگ اجرائیه و ابلاغ آن به محکوم‌علیه
۱۹۳.....	۱-۲-۲ نظارت دادگاه
۱۹۵.....	۱-۲-۳ نیابت قضایی برای اجرا
۱۹۷.....	۲-۲ ترتیبات ویژه اجرای برخی آرای داخلی
۱۹۷.....	۱-۲-۱ اجرای حکم نسبت به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی
۲۰۴.....	۲-۲-۲ اجرای حکم علیه شهرداری
۲۰۸.....	۲-۲-۳ اجرای آرای داوری
۲۱۳.....	۲-۲-۴ اجرای حکم تحقید ارباب مال
۲۱۷.....	۲-۲-۵ اجرای حکم تخلیه ارباب مال
۲۲۱.....	۲-۲-۶ زراعت در ملک موضوع خلع
۲۲۵.....	۲-۲-۷ اموال منقول و غیرمنقول مستقر در محل اجرای حکم
۲۳۳.....	۲-۲-۸ اجرای حکم با موضوع انجام عملی خاص
۲۳۸.....	۲-۲-۹ تلف محکوم به عین معین
۲۴۲.....	مبحث دوم - موارد تعطیل، توقف و تأخیر در اجرای حکم
۲۴۳.....	۱- تعطیل و توقف اجرا بواسطه رسیدگی دادگاه به اعتراض به رأی موضوع اجرا
۲۴۳.....	۱-۱ واخواهی
۲۴۵.....	۱-۲ تجدیدنظر خواهی
۲۴۶.....	۱-۳ فرجام‌خواهی
۲۴۷.....	۱-۴ اعتراض ثالث
۲۵۲.....	۱-۵ اعاده دادرسی
۲۵۹.....	۲- تعطیل و توقف اجرا بواسطه درخواست طرفین یا وضع خاص محکوم‌علیه یا عین محکوم‌به
۲۵۹.....	۱-۲ درخواست رفع اختلاف در مفاد حکم
۲۶۱.....	۲-۲ فوت و حجر محکوم‌علیه

- ۲-۳ تلف عین مال توقیف شده نزد ثالث ۲۶۸
- ۲-۴ تصرف ثالث بر عین محکوم به ۲۷۰
- ۲-۴-۱ ثالث دلیلی بر تعلق محکوم به به خود ارائه ندهد ۲۷۱
- ۲-۴-۲ ثالث دلیلی دایر بر تعلق عین یا منافع محکوم به به خود ارائه دهد ۲۷۲
- ۲-۵ درخواست محکوم له یا اعلام رضایت او ۲۷۳
- ۲-۶ توافق محکوم له و محکوم علیه ۲۷۶
- ۲-۷ طرح دعوای اعسار یا تقسیط در تأدیه محکوم به ۲۷۷
- ۲-۷-۱ درخواست اعسار و توقف اجرای حکم ۲۷۷
- ۲-۷-۲ تحول در مقررات حاکم بر دعوای اعسار ۲۷۸
- ۲-۷-۳ آثار مترتب بر ادعای واهی اعسار یا اعسار با تقصیر مدیون ۲۸۰
- ۲-۴-۷ انتقال مال از سوی مدیون به دیگری به قصد فرار از اجرای حکم ۲۸۱
- ۲-۵-۲ مسئولیت اشخاص ثالث در ارتباط با دعوای اعسار ۲۸۲
- ۲-۷-۶ قیام حکم و رسیدگی به دعوای اعسار ۲۸۲
- ۳- توقف اجرا به موجب اعتراض ثالث اجرایی ۲۸۵
- ۳-۱ جایگاه معترض ثالث اجرایی ۲۸۶
- ۳-۲ اقسام اعتراض ثالث اجرایی ۲۸۸
- ۳-۲-۱ اعتراض مستند به حکم قضی یا رسمی مقدم بر تاریخ توقیف و یا اقرار محکوم له ۲۸۹
- ۳-۲-۲ اعتراض مستند به سایر دلایل ۲۹۱
- ۳-۳ آیین دادرسی اعتراض ثالث اجرایی ۲۹۳
- ۳-۳-۱ شرایط اقامه اعتراض ۲۹۳
- ۳-۳-۲ زمان اقامه اعتراض ۲۹۴
- ۳-۳-۳ مرجع صالح در رسیدگی ۲۹۵
- ۴- تعطیلی و توقف اجرای رأی داور ۲۹۹
- ۴-۱ تعطیلی و توقف در اجرای رأی داوری داخلی ۳۰۰
- ۴-۲ تعطیلی و توقف در اجرای رأی داوری تجاری بین المللی ۳۰۳
- ۵- تأخیر در اجرای تصمیم حسی ۳۰۶
- ۶- رفع اشکال، ابهام و اجمال از رأی ۳۰۷
- ۶-۱ موضوع ابهام و اجمال و مرجع تصمیم گیرنده ۳۰۸
- ۶-۲ مصادیقی از ابهام و اجمال در رویه قضایی ۳۱۲
- ۶-۳ رفع ابهام و اجمال از رأی به کمک رأی اصلاحی ۳۱۴
- ۶-۴ ابهام و اجمال در آرای شعبه دیوان عالی کشور (شعب تشخیص، شعب ویژه) ۳۱۵
- ۶-۵ ابهام و اجمال در آرای داوری ۳۱۶

۳۱۶	۶-۶ اشکال به رأی با استناد به اسباب سقوط تعهدات و آثار آن در توقف یا تعطیلی اجرا
۳۱۸	۷- تعلیق و توقف اجرای حکم در حقوق تطبیقی
۳۱۹	۷-۱ تعلیق و توقف اجرای حکم در سیستم حقوقی انگلیس
۳۲۱	۷-۲ موارد عمومی تعلیق و توقف اجرای حکم در سیستم دادرسی فرانسه
۳۲۵	مبحث سوم - ضوابط، آیین و ترتیبات اجرای احکام خارجی
۳۲۷	۱- مبانی توجیهی اجرای احکام خارجی
۳۲۹	۱-۱ همکاری بین‌المللی
۳۳۰	۱-۲ رابطه متقابل
۳۳۱	۳- حق منکسبه
۳۳۱	۱-۴ نظم حقوقی
۳۳۲	۱-۵ تعهد حترفی
۳۳۳	۲- شرایط اجرای احکام خارجی
۳۳۴	۲-۱ حکم خارجی بر موضوع مدعی صادر شده باشد
۳۳۵	۲-۲ تفاهم و تعامل
۳۳۸	۲-۳ عدم مخالفت حکم خارجی با «نظم عمومی» و «اخلاق حسنه»
۳۴۳	۲-۴ عدم مخالفت با عهد بین‌المللی یا قوانین مخصوص
۳۴۴	۲-۵ قطعی و لازم‌الاجرا بودن حکم خارجی
۳۴۵	۲-۶ عدم صدور حکم معارض از محاکم ایران
۳۴۶	۲-۷ عدم صلاحیت محاکم قضایی ایران نسبت به امور موضوع حکم خارجی
۳۴۷	۲-۸ حکم خارجی مربوط به اموال غیر منقول واقع در ایران یا حقوق راجع به آن نباشد
۳۴۸	۲-۹ صدور دستور اجرای حکم از مقامات صالح کشور صادر کننده
۳۴۹	۳- آیین اجرای حکم خارجی
۳۴۹	۳-۱ مرجع صالح در اجرای حکم خارجی
۳۵۳	۳-۲ ترتیب رسیدگی به تقاضای اجرای حکم خارجی
۳۵۷	۳-۳ آثار قانونی مترتب بر قرار اجرا یا رد تقاضای اجرای حکم خارجی
۳۵۸	۳-۴ ضمایم تقاضای اجرای حکم خارجی
۳۶۰	۳-۵ ترتیب اجرای حکم خارجی
۳۶۲	۳-۶ ترتیب حل اختلاف در اجرای حکم خارجی
۳۶۳	۳-۷ اجرای احکام دآوری خارجی
۳۶۵	۴- اجرای احکام صادر از محاکم ایرانی در خارج از کشور
۳۶۹	فهرست منابع و مآخذ

از «آیین دادرسی مدنی»^۱ تا «اجرای احکام مدنی»^۲

حقوق ماهوی ظهور یافت تا موقعیت و امتیازات اشخاص در پرتو مناسبات مختلف مشخص شود و بر پایه آن هر یک از اطراف قرارداد یا رابطه و یا وضعیت حقوقی، جانشینان قانونی آن‌ها و اشخاص ثالث متأثر از آن رابطه و وضعیت، حقوق و امتیازات بوجود آمده رای خود را شناسایی نمایند و در صورت تضییع یا انکار از سوی هر شخصی، با استناد به آن مبنا، درصدد تحصیل یا تثبیت حق و امتیاز خود برآیند.

نیل به این مقصد با اتکال به حقوق ماهوی، مبنایی یا تعیین‌کننده ممکن نبوده و ضرورت داشت در کنار این، دانشی دیگر با نام حقوق شکلی، تضمینی یا ظاهرکننده شکل گرفته شود. به واسطه آن طریق اقامه دعوا، مرجع‌پذیرنده ادعا، روش رسیدگی و صدور رأی و فیصله به اختلاف، تبیین شود. آیین اجرای احکام و قواعد مبنای آن نیز در این رشته مورد بحث قرار گیرد. مقررات دادرسی مدنی این مأموریت را برعهده گرفت.

به مرور ایام، وضع مستقل مقررات اجرایی و ضرورت بحث و بررسی قواعد اجرای احکام جدای از آیین دادرسی مدنی، مدنظر اندیشمندان حقوق قرار گرفت و به تأسی از مباحثات نظری، مقنن به فکر تصویب قانون اجرای احکام مدنی و اساساً قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱۳۵۶/۸/۱ ملهم از این اندیشه بود.

واضح است که دانش اجرای احکام و مقررات مستقل آن، به پیشینه آیین دادرسی مدنی و مقررات شکلی ناظر بر جریان اقامه دعوا و رسیدگی به آن نمی‌رسد، لیکن حضور آن نقش مکمل دادرسی مدنی را ایفا کرد و از این‌رو کم‌اعتنایی به این شاخه نوظهور چه در حوزه وضع قوانین مفید و مؤثر، چه ایجاد رویه سنجیده و چه در محیط

1. Procédure civile/Civil Procedure.

2. Des procédures civiles d'exécution/Enforcement of Civil Judgements.

آموزشی، اهداف و مقاصد حقوق شکلی را تضعیف و ناکارآمد خواهد ساخت. می‌توان همان نقش ممتازی که آیین دادرسی و حقوق شکلی در تضمین حقوق ماهوی ایفا می‌کنند، برای آیین اجرای احکام نسبت به آیین دادرسی قایل شد. به‌ویژه در نظام حقوقی کشورمان که تکلیف اصحاب دعوا، ورای محاکمه و رأی قطعی روشن نشده و داستان اختلاف و فصل آن تازه متعاقب صدور حکم و آغاز مرحله اجرا جان و تحرک تازه‌ای می‌گیرد! طرح و تدوین قواعدی روشن، برخوردار از ضمانت اجرای قوی برای اجرای رأی ضروری است.

همین‌طور ملاحظه اینکه در مرحله اجرا و به مناسبت اصطکاک توقعات محکوم‌له و اموال مورد ترفه محکوم‌علیه با ادعاها و حقوق اشخاص ثالث، شاهد بروز دعاوی جدید می‌شویم و این مرحله خود محتمل است مولد اختلافات و منازعات جدید باشد، به ضرورت پیش‌بینی احکام دقیق در رفع موانع اجرا و در عین حال پاسخ منطقی به ایرادات طرفین اجرا و اشخاص ثالث را پاسخ می‌شویم.

تنوع دعاوی و حوادث غیرقابل پیش‌بینی در حین اجرا باعث شده، مقررات اجرای احکام مدنی مجال و ظرفیت پاسخگویی و رفع همه نوع ابهام در این مرحله را نیابد. از این‌رو برخلاف جریان دادرسی، در این مقام در معیت مقررات حاکم، نظریات مشورتی اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه و نزاکت و رویه ایجاد شده، به امر اجرا شکل و سامان می‌بخشد. در واقع مرحله اجرا بیش از مراحل دادرسی به رویه و سلیقه دوایر اجرا متکی بوده و می‌توان ادعا کرد؛ به آن حد که برداشت و استنباط قاضی اجرا در شکل‌گیری جریان آن دخالت دارد، مقررات موضوعه ایفای نقش نمی‌کند.

به واقع برخلاف مقررات دادرسی مدنی و جریان اقامه دعوا، رسیدگی به آن و صدور رأی که تاب تحمل سلیقه و رویه‌های مختلف را نداشته و عمده مقررات آن منجز و تخطی‌ناپذیر است، جریان اجرای حکم بیش از مواضع قانونی با اعمال سلاقی و رویه قضایی هدایت می‌شود.

این اعمال سلیقه بخصوص در ترتیب اجرای احکام خاص، توقیف اموال، مستثنیات دین و اموال غیرقابل توقیف، هدایت فرآیند فروش و استیفای محکوم‌به و هزینه اجرا، مشهود می‌باشد. هدایت درست و کنترل این اعمال سلیقه‌ها علت دیگر اهمیت یافتن این رشته است و این‌که سرنوشت دعوا و حقوق و دغدغه‌های اصحاب اجرا موضوع و محمول این سلايق است.

در این اثر به قدر بضاعت و از حاصل تجربه بیش از دو دهه قضاوت و مواجهه با مسایل حقوقی تلاش نمودم به قدر اهمیت این رشته و نقش ممتاز آن در تجلی عدالت و کامیابی اشخاص صاحب حق، با سودمندی از آموزه‌های صاحب نظران این رشته، به‌ویژه اساتیدی که در ارتباط با آن هم فرسایی نمودند، مطالب، آرا و نظرات دیگری بر سفره سره جامعه حقوقی ارزانی تمام. در این راه مرهون آموزش و همراهی خیل بیشماری از دوستان فاضل بودم که مراتب تقدیر بر آنان به ساحت ایشان اعلام می‌دارم. و در این بین از دوستان دانشمند و فاضل آقایان دکتر نرید ز نهرینی و دکتر مسلم محمدزاده و مدیر محترم انتشارات دادگستر جناب آقای سمیعان بی‌زاد است. سپاسگزارم.

امیدوارم در ابتدا منت مطالعه کتاب و سپس ارشاد و ارائه طریق تمام دوستان و حقوق دانان فاضل نصیب بنده شود و فرصت تکمیل آن و رضایت مندی همه عزیزان فراهم شود.